

| JENS LEI WENDEL-HANSEN: *Grønlands Amt*, Aarhus Universitetsforlag, Aarhus 2019, 100 s., 100,00 kr.

I *Grønlands Amt* beskriver Jens Lei Wendel-Hansen, der er postdoc ved Syddansk Universitet, Grønlands integrering i det danske rige i 1953. Bogen er udgivet af Aarhus Universitetsforlag i serien 100 danmarkshistorier, og Wendel-Hansens effektive formidling, der understøttes af flotte og velvalgte illustrationer, lever fint op til seriens ambition om at formidle vigtige danmarkshistoriske begivenheder og temaer i lettilgængelig form.

Fremstillingen lægger særlig vægt på den rolle, grønlandske politikere og meningsdannere spillede i processen, og den vægtning er både vigtig og vedkommende. Ikke mindst fordi moderniseringsperioden (i 1950'erne og 60'erne) ofte fremstilles som den danske stats forsøg på at fordanske grønlænderne imod deres vilje. Wendel-Hansen påpeger således, at 1970'ernes nationale og imperialismekritiske modstand mod tilknytningen til Danmark står i skarp kontrast til det ønske om øget integration i det danske rige, der var udbredt i den foregående periode.

Selvom der blandt grønlændere såvel som danskere var forskellige holdninger til, hvor hurtigt udviklingen skulle forløbe, er det, som Wendel-Hansen skriver, „svært at finde modstandere mod et øget dansk kulturelt og sprogligt præg på Grønland“ (s. 35). Under betegnelsen modernisterne samler han ledende grønlandske skikkelser som Augo Lynge, Frederik Nielsen, Gerhardt Egede og Kristoffer Lynge, der som tilhængere af en konsekvent moderniseringspolitik ønskede at sikre grønlænderne rettigheder inden for rammerne af det danske rige. Modernisterne spillede en central rolle i den proces, der ledte til Grønlands integrering. Med tanke på, hvordan moderniseringsperioden bliver aktiveret i den aktuelle politiske og brede diskurs, er det betydningsfuldt, at Wendel-Hansen hermed peger på den kompleksitet, der ligger i, at datidens grønlandske elite ønskede og understøttede moderniseringsperiodens fornyelse og fordanskning.

Bogen er efter den korte indledning inddelt i tre sektioner: „Før integreringen“, „Integrering“ og „Erindring“. Sektionerne beskriver, i sagens natur, forskellige epoker i den dansk-grønlandske relation, og læseren får således Wendel-Hansens udlægning af centrale temaer i grønlandshistorien.

Undervejs overbetoner forfatteren ikke ligefrem de barrierer, som det koloniale system satte for grønlændere. Han skriver eksempelvis, at „Opdelingen af, hvem der var underlagt dansk lov, og hvem der var underlagt grønlandsk lov, afhang af, om man var ansat i Den Kongelige Grønlandske Handel – ikke race“. Opdelingen i to forskellige

retssystemer hvilede imidlertid på den klart artikulerede opfattelse, at grønlænderne var for primitive til det europæiske system. I forlængelse heraf var det almindelig praksis at afskedige grønlændere (fra Den Kongelige Grønlandske Handel) for at slippe for at dømme dem efter dansk ret (Knud Oldendow: *Lov og ret i Grønland*, Det Grønlandske Selskab, København 1931, s. 51). Visse passager i Wendel-Hansens fremstilling er således ganske ukritiske, og koloniale myndigheder og reformatorer fremstår som uegennyttige helte.

Wendel-Hansen formidler fint, at modernisterne fra 1930'erne i stigende grad stillede krav om udvikling og modernisering af forholdene i Grønland, herunder en styrkelse af det danske sprog og en generel tilnærmelse til danske forhold. Det er mindre fremtrædende i fremstillingen, at modernisterne dermed også gjorde op med en formynderisk kolonipolitik, der havde begrænset den enkelte grønlænders muligheder på utallige områder. Mens Wendel-Hansen passende nok fremhæver de fremtidsvisioner om et moderne Grønland med tæt tilknytning til Danmark, der optræder i flere grønlandske romaner, hører vi eksempelvis ikke ret meget om, at de grønlandske romaner også indeholdt antikolonial kritik. Her kunne Mathias Storchs *Strejflys over Grønland* fra 1930 have fungeret som et glimrende eksempel på en ret direkte udfordring af forskelsbehandling og politisk undertrykkelse.

Med sin fremstilling af Grønlands integrering i det danske rige formidler Wendel-Hansen en vigtig begivenhed i danmarkshistorien. Bogen er sine steder alt for ukritisk, og den viser, efter min mening, et markant behov for ny forskning i Grønlands moderniseringsperiode. Wendel-Hansens fokus på de grønlandske modernister bidrager imidlertid til at åbne og nuancere fortællingen om afkolonisering og modernisering i Grønland. Det er vigtigt, især fordi en øget opmærksomhed på de grønlandske aktørers rolle har potentiale til at modvirke den politisk lammende offerfortælling, som til tider hjemsøger debatten.

Søren Rud